

Leerroute taal vmbo-bb/kb: LEZEN

NB: De doelenoverzichten per leerjaar zijn cumulatief, de onderstreepte taken worden in het betreffende leerjaar toegevoegd.

LEERJAAR	LEERJAAR 1	LEERJAAR 2	LEERJAAR 3	LEERJAAR 4
Officiële doelen voor vmbo	kerndoelen onderbouw	kerndoelen onderbouw	eindtermen vmbo- examenprogramma	eindtermen vmbo-examenprogramma
Streefdoelen vmbo-b/k	1F	1F/2F	1F/2F	2F
Nadruk in taken referentiekader taal	<p><i>Informatieve teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - studieteksten op school - schema's en tabellen - online teksten - kranten en tijdschriften <p><i>Instructies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vragen en opdrachten in leermiddelen (zie ook schrijven) - toetsen maken <p><i>Betogende teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - blogs en vlogs - eenvoudige betogende teksten <p><i>Fictie</i></p>	<p><i>Informatieve teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - studieteksten op school - schema's en tabellen - online teksten - kranten en tijdschriften <p><i>Instructies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vragen en opdrachten in leermiddelen (zie ook schrijven) - toetsen maken - <u>veelvoorkomende gebruiksaanwijzingen</u> <p><i>Betogende teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - blogs en vlogs - eenvoudige betogende teksten - <u>reclame en advertenties</u> <p><i>Fictie</i></p>	<p><i>Informatieve teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - studieteksten op school - <u>informatie over studie en beroepen</u> - schema's en tabellen - online teksten - kranten en tijdschriften <p><i>Instructies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - vragen en opdrachten in leermiddelen (zie ook schrijven) - toetsen maken - <u>gebruiksaanwijzingen</u> - <u>werkinstructies</u> <p><i>Betogende teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - blogs en vlogs - eenvoudige betogende teksten - reclame en advertenties - <u>ingezonden reacties</u> <p><i>Fictie</i></p>	<p><i>Informatieve teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - studieteksten op school - informatie over studie en beroepen - schema's en tabellen - online teksten - kranten en tijdschriften <u>met tekstlengte en moeilijkheid van examen</u> <p><i>Instructies</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <u>vragen en opdrachten in examens</u> (zie ook schrijven) - <u>examen maken</u> - gebruiksaanwijzingen - werkinstructies <p><i>Betogende teksten</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - blogs en vlogs - <u>betogende teksten met tekstlengte en moeilijkheid van het examen</u> - reclame en advertenties - ingezonden reacties <u>en columns</u> <p><i>Fictie</i></p>
Kernleerstof	<ul style="list-style-type: none"> - tekstdoel herkennen - leesdoel bepalen; globaal, precies, gericht lezen - teruglezen en vooruitlezen - informatie zoeken in naslagwerken en schema's - betekenis uit context en bekende delen afleiden. - woorden opzoeken in een (online)woordenboek - feiten en meningen onderscheiden - relatie leggen met eigen kennis en ervaringen - een oordeel geven over een tekst 	<ul style="list-style-type: none"> - tekstdoel herkennen - leesdoel bepalen; globaal, precies, gericht lezen - teruglezen en vooruitlezen - informatie zoeken in naslagwerken en schema's - <u>hoofd- en bijzaken herkennen</u> - <u>opsommingen, tijdvolgorde, tegenstelling, oorzaak-gevolg herkennen</u> - betekenis uit context en bekende delen afleiden - woorden opzoeken in een (online)woordenboek - feiten en meningen onderscheiden - relatie leggen met eigen kennis en ervaringen - een oordeel geven over een tekst 	<ul style="list-style-type: none"> - tekstdoel herkennen - <u>functie van beeld en opmaak herkennen</u> - leesdoel bepalen; globaal, precies, gericht lezen - teruglezen en vooruitlezen - informatie zoeken <u>op systematische wijze met trefwoorden</u> - hoofd- en bijzaken herkennen - <u>hoofdonderwerp en hoofdgedachte benoemen</u> - opsommingen, tijdvolgorde, tegenstelling oorzaak-gevolg herkennen - betekenis uit context, bekende delen <u>en vorm</u> afleiden - woorden opzoeken in een (online)woordenboek - feiten en meningen onderscheiden - <u>figuurlijk taalgebruik herkennen</u> - relatie leggen met eigen kennis en ervaringen - een oordeel geven over een tekst - <u>een tekst beknopt samenvatten</u> 	<ul style="list-style-type: none"> - tekstdoel herkennen - functie van beeld en opmaak herkennen - leesdoel bepalen; globaal, precies, gericht lezen - teruglezen en vooruitlezen - informatie zoeken op systematische wijze met trefwoorden - hoofd- en bijzaken herkennen - hoofdonderwerp en hoofdgedachte benoemen - <u>tekst in betekenisvolle eenheden ordenen</u> en opsommingen, tijdvolgorde, tegenstelling, oorzaak-gevolg herkennen - betekenis uit context, bekende delen en vorm afleiden - woorden opzoeken in een (online)woordenboek - feiten en meningen onderscheiden - figuurlijk taalgebruik herkennen - relatie leggen met eigen kennis en ervaringen - een oordeel geven over een tekst - een tekst beknopt samenvatten

Adviezen bij leerroute taal: LEZEN

Keuzes maken	<ul style="list-style-type: none"> • Maak een keuze uit alle beschikbare leermiddelen en check of ze voldoende inspelen op de belangrijkste taken en kernleerstof voor lezen en woordenschat. • Kies in de lesmethode welke onderwerpen of paragrafen zonder meer behandeld moeten worden. In lesmethodes kan het dan gaan om de onderdelen lezen, fictie, taal en woorden. Ga er voor het gemak vanuit dat ongeveer de helft van het aanbod onmisbaar is. • Kijk of paragrafen gecombineerd kunnen worden. <ul style="list-style-type: none"> - Combineer bijvoorbeeld de twee afzonderlijke paragrafen 'alinea's' en 'inleiding, middenstuk en slot'. - Of voeg drie aparte woordraadstrategieparagrafen samen tot één module. Voordelen zijn dat de instructietijd verminderd wordt en dat de leerstof meer in samenhang wordt aangeboden zodat het onderwerp rijker en gevarieerder kan worden aangeboden met een grotere kans dat het beklijft. • Kijk of er bij lezen en/of woordenschat in de lesmethode paragrafen of opdrachten kunnen worden weggelaten omdat aanvullende leermiddelen hieraan al voldoende aandacht besteden, of omdat het bestaande aantal roosteruren onvoldoende is om alles te kunnen behandelen. Doel van het weglaten is om meer tijd in te ruimen voor herhaling en inoefening. Bovendien ontstaat er dan ruimte om de aanvullende acties in onderstaande adviezen uit te voeren
Lastige studieteksten uit andere vakken: minimaal één keer per maand	<ul style="list-style-type: none"> • Besteed in leerjaar 1 en 2-maandelijks minimaal één les aan het lezen van studieteksten uit methodes van andere vakken. • Doe dit afwisselend zowel voor avo-vakken als voor praktijkvakken. • Vraag collega's van betreffende vakken welke teksten door hun leerlingen als lastig worden ervaren.
Omgaan met moeilijke woorden	<ul style="list-style-type: none"> • Laat de leerlingen bij iedere studietekst van een ander vak samen de drie 'belangrijkste' moeilijke vaktaalwoorden kiezen. • Maak vervolgens klassikaal een woordweb rond ieder belangrijk woord om samen de betekenis ervan te ontdekken. • Gebruik de context van de tekst om de betekenis verder in te vullen. • Leer leerlingen strategieën aan voor het omgaan met moeilijke woorden (bijvoorbeeld door gebruik te maken van context, bekende delen en vorm); hang in elk lokaal een stappenplan woordraadstrategieën op.
Schooltaalwoord en aanleren	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik de <i>Basislijst schooltaalwoorden vmbo</i> om bewust te worden van relevante schooltaalwoorden (http://www.itta.uva.nl/publicaties/handleiding-basislijst-schooltaalwoorden-vmbo-72). • Verspreid deze lijst onder alle collega's van alle vakken en licht de lijst toe in een teamvergadering. • Focus elke les op een of meer belangrijke schooltaalwoorden. • Besteed bij het lezen van studieteksten uit andere vakken ook aandacht aan de (gedrukte) instructies die leerlingen krijgen bij dergelijke teksten en aan de specifieke schooltaalwoorden die hierin voorkomen. • Laat de leerlingen de schooltaalwoorden verzamelen in een woordenlijst, app of woordenschatoefenprogramma.

Langere informatieve teksten uit kranten en tijdschriften: minimaal één keer per maand	<ul style="list-style-type: none"> • Werk in leerjaar 3 en 4-maandelijks minimaal één les met een tekst die qua omvang, moeilijkheid en bron overeenkomt met de teksten in het examen. • Laat de leerlingen oefenen met meerkeuzevragen. • Laat leerlingen in tweetallen vragen bij een tekst maken die beantwoord worden door andere tweetallen
Zet authentieke opdrachten in waarin leerlingen zich herkennen (al dan niet uit de lesmethode)	<ul style="list-style-type: none"> • Laat de taken en kernleerstof toepassen in authentieke opdrachten. • Kies grotere opdrachten waarin verschillende taalvaardigheden in samenhang moeten worden toegepast. • Kies voor opdrachten die nauw aansluiten bij het leven van alledag, het opleidingsprofiel en het latere beroep.